

תורה אור • פרשת ויגש • מאמר 2

וילקט יוסף את כל הכסף הנמצא בארץ מצרים...

”וילקט יוסף את כל הכסף”

מוקדש לכבוד

מוקדש לכבוד הגאון המקובל רבי לוי יצחק שניאורסאהן זצ”ל

אבי הרבי, רבי לוי יצחק

LikuteiTorah.com

הפרשה החסידית

[/likuteitorah.com/he/torah-ohr/vayigash/2](https://likuteitorah.com/he/torah-ohr/vayigash/2)

1 וילקט יוסף את כל הכסף הנמצא בארץ מצרים ויבא יוסף את הכסף ביתה פרעה. הנה ארז"ל [אמרו רבותינו זכרונם לברכה] שלש מטמוניות הטמין יוסף. אחת נתגלה לקרח ואחת נגלה לאנטונינוס. ואחת גנוזה לצדיקים לע"ל [לעתיד לבוא].

"וילקט יוסף את כל הכסף הנמצא בארץ מצרים ויבא יוסף את הכסף ביתה פרעה." חז"ל אמרו: "שלש מטמוניות הטמין יוסף. אחת נתגלה לקרח ואחת נגלה לאנטונינוס. ואחת גנוזה לצדיקים לע"ל."

ולהבין זה הנה כתיב אור זרוע לצדיק וידוע דהיינו בחי' אור קדמאה דהוה נהיר מסייפי עלמא עד סייפי עלמא דגניז קוב"ה [קודשא בריך הוא] לצדיקיא.

כדי להבין זאת, נאמר: "אור זרוע לצדיק". ידוע שזוהי בחינת אור קדמאה (or kadma'ah; האור הקדמון), שהאיר מקצה העולם ועד קצהו, והקדוש ברוך הוא גנו אותו לצדיקים.

2 וענין הגניזה הזאת יובן דהנה בעבודת ה' ימצא ב' בחי' ומדרגות באהבת ה'. הא' הוא בחי' האהבה הנולדת ונמשכת מן ההתבוננות בגדולת אוא"ס [אור אין סוף] ב"ה כשיעמיק בשכלו ברוממות גדולתו ית' יולד מזה התפעלות בתשוקה והתלהבות אליו ית' כי לפי שכלו יהולל איש שהמדות נמשכים אחר השכל וההתבוננות.

ענין הגניזה הזאת יובן [כך]. בעבודת ה' קיימות שתי בחינות ומדרגות באהבת ה'. הראשונה היא בחינת האהבה שנולדת ונמשכת מתוך התבוננות בגדולתו של אור אין סוף, ברוך הוא: כשאדם מעמיק בשכלו ברוממות גדולתו יתברך, נולדת מכך התעוררות של כמיהה ולהט אליו יתברך, כי "לפי שכלו יהולל איש", שהרי המדות נמשכות אחר השכל וההתבוננות.

אהבה זו היא בחי' הולדה חדשה שנמצאת מחדש ע"י השכל וההתבוננות.

אהבה זו היא בחינת לידה חדשה, שנוצרת מחדש באמצעות השכל וההתבוננות.

3 ויש בחי' ב' באהבה והוא הנק' אהבה מסותרת שהיא האהבה שיש בטבע תולדת הנפש האלקית שהיא חפצה בטבעה להתכלל בא"ס ב"ה שהוא מקורה ושרשה

ויש בחינה שנייה באהבה, הנקראת "אהבה מסותרת" [אהבה חבויה]: האהבה הטבועה בטבעה של הנפש האלקית, שמטבעה חפצה להיכלל באין סוף ברוך הוא, שהוא מקורה ושרשה.

אלא שהיא אצלו בחי' העלם והסתר גדול ויציאתה אל הגלוי הוא ע"י התבוננות כמ"ש בתניא

אלא שאצל האדם היא נתונה בהעלם והסתר גדולים, וגילוייה בא באמצעות התבוננות, כפי שנכתב בתניא.

ונמצא כשיוצאת אל הגלוי ע"י ההתבוננות אין זו הולדה חדשה מן השכל ממש שממנו נולדה האהבה שהרי אהבה זו כבר היתה מתחלה בנפשי רק שהיתה בהעלם וע"י ההתבוננות יצתה מן ההעלם אל הגלוי.

נמצא שכאשר היא מתגלה באמצעות ההתבוננות, אין כאן הולדה חדשה של האהבה מן השכל, כאילו השכל הוא שהוליד אותה; שהרי אהבה זו כבר היתה בנפשו מלכתחילה, אלא שהיתה בהעלם, ובאמצעות ההתבוננות יצאה מן ההעלם אל הגלוי.

4 וזהו ענין מארז"ל [מאמר רבותינו זכרונם לברכה] נכנס יין יצא סוד. פי' סוד הוא בחי' אהבה מוסתרת הנ"ל ויציאתו [ויציאתה] אל הגלוי הוא ע"י ההתבוננות הנק' בשם יין יינה של תורה כו'.

וזהו פירוש מאמר חז"ל: "נכנס יין יצא סוד". פירוש: ה"סוד" (דבר נסתר) הוא בחינת האהבה המוסתרת שהוזכרה לעיל, ויציאתה לגלוי נעשית באמצעות התבוננות, המכונה "יין" — יינה של תורה וכו'.

ובאמת מעלת ומדרגת אהבה זו המוסתרת היא גדולה ורבה מבחי' האהבה הנולד' מהתבוננות הנ"ל. אף שזו היא הולדה חדשה וזו אינה התחדשות גמורה אעפ"כ [אף על פי כן] שרשה נעלה יותר כו'.

ובאמת, מעלתה ומדרגתה של אהבה מוסתרת זו גדולות בהרבה ממדרגת האהבה שנולדת מן ההתבוננות שהוזכרה לעיל. אף שאהבה זו היא לידה חדשה, ואילו זו אינה חידוש גמור, בכל זאת שורשה נעלה יותר וכו'.

ואהבה הנולדה מהתבוננות היא למטה ממנה במדרגה רק שלא נשפלה כ"כ [כל כך] כמו אהבה הנ"ל המוסתרת כו'.

והאהבה שנולדת מהתבוננות נמוכה ממנה במדרגה, אלא שלא ירדה נמוך כל כך כמו האהבה המוסתרת שהוזכרה לעיל וכו'.

(וכמ"ש בתניא שבחי' אהבה מוסתרת כשיוצאה אל הגלוי נק' אה"ר [אהבה רבה] שלמעלה מאהבת עולם שמבחי' ההתבוננות כו' ועי' מ"ש לקמן ע"פ חכילי מענין אה"ר [אהבה רבה] ואה"ע [ואהבת עולם]).

(כמו שכתוב בתניא, שכאשר האהבה המוסתרת יוצאת לגלוי היא נקראת אהבה רבה (אהבה גדולה), שהיא למעלה מאהבת עולם (אהבה נצחית), שמקורה בבחינת ההתבוננות וכו'. ועיינו במה שכתוב להלן על הפסוק "חכילי", כענין אהבה רבה ואהבת עולם.)

והנה בחי' ומדרגת יוסף הצדיק עליון הוא בחי' אה"ר [אהבה רבה] המסותרת שיש בכל נפש מישראל ששרשה גבוה מאד נעלה שזהו בחי' יוסף שהוא בחי' יסוד דהיינו בחי' י" סוד כו'.

והנה מדרגתו של יוסף צדיק עליון היא בחינת האהבה רבה המסותרת המצויה בכל נפש מישראל, ששרשה גבוה ונעלה [מאוד]. זוהי בחינת יוסף, שהוא בחינת יסוד (בסיס), כלומר בחינת יו"ד וסוד וכו'.

וזוהו פי' אור זרוע לצדיק שהוא בחי' אור קדמאה שגנוז לצדיקים. ואור קדמאה הוא בחי' אה"ר [אהבה רבה] הנ"ל שהיא למעלה מעלה מבחי' אה"ע [אהבת עולם] הנק' ג"כ אור

וזוהו פירוש "אור זרוע לצדיק": זו בחינת האור הקדמון שגנוז לצדיקים. והאור הקדמון הוא בחינת האהבה רבה שהוזכרה לעיל, הנעלה לאין ערוך מבחינת אהבת עולם, הנקראת אף היא "אור".

(כי אור הוא בחי' חסד ויש חסד עולם והוא בחי' האהבה הנמשכת מן השכל אבל אור קדמאה הוא בחי' אה"ר [אהבה רבה] שלמעלה מהשכל ונלקחה מבחי' רב חסד וחסדי מאתך לא ימוש כו')

(כי אור הוא בחינת חסד, ויש חסד עולם, שהוא בחינת האהבה הנמשכת מן השכל; אבל האור הקדמון הוא בחינת אהבה רבה, שלמעלה מן השכל, הנלקחת מבחינת "ורב חסד" ו"וחסדי מאתך לא ימוש" וכו').

אלא שגנוז לצדיקים בבחי' יוסף צ"ע [צדיק עליון] וממנו נזרע בכל א' מישראל בחי' אהבה הנ"ל אלא שהיא מסותרת בבחי' גניזה וסוד והעלם ונכנס יין יצא סוד כנ"ל:

אלא שגנוז אותו לצדיקים בבחינת יוסף צדיק עליון, וממנו נזרעת בכל אחד מישראל בחינת האהבה שהוזכרה לעיל; אלא שהיא מסותרת בבחינת גניזה, סוד והעלם, ו"נכנס יין יצא סוד", כנזכר לעיל.

5 ועפ"י [ועל פי זה] יובן ג"כ מ"ש בזהר תרומה (דקס"ו ע"ב ודקס"ז ע"א) האי אור זרע ליי קוב"ה [קודשא בריך הוא]

בגינתא דעדנוי ע"י דהאי צדיק דאיהו גננא דגינתא ונטל להאי אור זרע ליה זריעה דקשוט כו'

על פי זה יובן גם מה שכתוב בזהר, פרשת תרומה (דף קס"ו ע"ב ודף קס"ז ע"א): "האי אור זרע ליי קוב"ה בגינתא דעדנוי ע"י דהאי צדיק דאיהו גננא דגינתא ונטל להאי אור זרע ליה זריעה דקשוט כו'".

ובגלותא גנתא לא עאל ביה גננא. וההוא אור דאיהו זרוע תדיר עביד איבין ומינין ומגרמיה אזרע כקדמיתא.

"ובגלותא גנתא לא עאל ביה גננא. וההוא אור דאיהו זרוע תדיר עביד איבין ומינין ומגרמיה אזרע כקדמיתא."

ופי' גנתא הוא בחי' המשכת הקו"ח [הקו וחוט] ממלי' דא"ס שהוא ראשית הקו עד סיומו נקי הכל בחי' גנתא שהוא בחי' מלי'.

ופירוש "גנתא" הוא בחינת המשכת הקו והחוט ממלכות דאין סוף, שהיא ראשית הקו, ועד סופו; כל זה נקרא בחינת "גנתא", שהיא בחינת מלכות.

(ע' [עיינן] במק"מ [במקדש מלך] בזהר פ' בא ד' ל"ה ע"א בשם הרח"ו [הרבי חיים ויטאל] בפ"י בחד צדיק כו'. דזרע בגנתא כו' ע"ש)

(עיינו במקדש מלך על הזוהר, פרשת בא, דף ל"ה ע"א, בשם רבי חיים ויטאל, כביאור "בחד צדיק כו'", "דזרע בגנתא כו'". עיינו שם.)

וכמארז"ל [וכמאמר רבותינו זכרונם לברכה] מה הגן צריך לעדור ולהשקות ולזמור שהוא בחי' עבודת הברורים שזה נעשה ע"י יוסף הצדיק.

וכמאמר חז"ל: "מה הגן צריך לעדור ולהשקות ולזמור", שהיא בחינת עבודת הברורים [בירור הטוב והעלאתו], והיא נעשית על ידי יוסף הצדיק.

והנה כמו בארץ הגשמית יש ב' מיני צמיחה הא' התבואות הנזרעים מדי שנה ועולים וצומחים.

והנה, כשם שבארץ הגשמית יש שני סוגי צמיחה: הראשון הוא התבואה שזורעים מדי שנה, והיא עולה וצומחת;

6 והב' הם הנקי' ספיחין דהיינו מה שצומח מאיליה שלא נזרע עכשיו כלל אלא מן הזריעה שנפל בה מכבר כו'. והם הנקי' ספיחא דארעא דמקיימי ארעא שעיקר קיום הארץ הוא ע"י הספיחין.

והסוג השני הוא מה שנקרא ספיחין (sefichin; צמחים שצמחו מעצמם), כלומר, מה שצומח מעצמו, ולא נזרע עכשיו כלל, אלא [נובע] מן הזריעה שנפלה בה קודם לכן וכו'. והם הנקראים "ספיחא דארעא דמקיימי ארעא" — ספיחי הארץ שמקיימים את הארץ, שכן עיקר קיומה של הארץ הוא באמצעות הספיחין.

7 וכך נמצא למעלה בארץ העליונה הנקרא גנתא ב' בחי' ומדרגות אלו דהיינו בחי' המשכות הנמשכות בה בבחי' זריעה כמ"ש אור זרוע כו'

וכך גם למעלה, בארץ העליונה הנקראת "גנתא", מצויות שתי בחינות ומדרגות אלה: כלומר, בחינת ההמשכות הנמשכות לתוכה בדרך של זריעה, כפי שנאמר "אור זרוע" וכו'.

ויש בחי' שגדילים בה מבחי' ספיחין דהיינו ממה שנזרע כבר כו'

ויש בחינה של מה שצומח בה כספיחים, כלומר, ממה שכבר נזרע וכו'.

והספיחים אף שאין זה ענין התהוות והמשכה חדשה ממש רק שהוא בחי' גידול ממה שהיה בהעלם
בהארץ עכ"ז [עם כל זה] יש בו מעלה יתירה ששרשו גבוה ביותר

אף שאין בספיחים משום התהוות חדשה ממש והמשכה חדשה, אלא רק צמיחה של מה שהיה בהעלם בארץ, בכל
זאת יש בהם מעלה יתרה, שכן שורשם גבוה ביותר.

והוא כנ"ל בענין האהבה המסותרת כשיוצאת אל הגלוי הגם שאינו התהוות חדשה כמו האהבה
הנולדה מההתבוננות עכ"ז [עם כל זה] שרשה גבוה יותר כו' ובחי' גלוי אהבה המסותרת זהו ענין
הספיחים שהארץ מוציאה צמחה מעצמה.

וזהו כפי [שהוסבר] לעיל בענין האהבה המסותרת, כשהיא יוצאת מן העלם אל הגלוי: אף שאין זו התהוות
חדשה, כמו האהבה שנולדת מן ההתבוננות, בכל זאת שורשה גבוה יותר וכו'. וגילוי האהבה המסותרת הוא ענין
הספיחים, שהארץ מוציאה את צמיחתה מעצמה.

ומגרמיה אזרע דהיינו מאותה האהבה שנזרע בה כבר שהיתה מסותרת כו' וזהו בחי' אור זרוע כו'
ו"מגרמיה אזרע", כלומר, מאותה אהבה עצמה שכבר נזרעה בה והייתה מסותרת וכו'. וזו בחינת "אור זרוע" וכו'.

(שנזרע כבר בנפש האלקית אבל האהבה הנולדת ונמשכת מההתבוננות הנק' אהבת עולם הוא כמשל
הזריעה שזורעים עכשיו מחדש)

(שנזרעה כבר בנפש האלקית; ואילו האהבה שנולדת ונמשכת מן ההתבוננות, הנקראת אהבת עולם, משולה לזריעה
שנזרעת עכשיו מחדש).

וכל זריעות אהבות אלו הכל הוא מבחי' יוסף הצדיק שנק' גננא דגנתא שממנו נמשך האור בבחי' מל'
הנק' גנתא (שהוא מקור נש"י [נשמות ישראל]):

וכל זריעות האהבות האלה, כולן, הן מבחינת יוסף הצדיק, הנקרא "גננא דגנתא", שממנו נמשך האור בבחינת
מלכות, הנקראת "גנתא" (שהיא מקור נשמות ישראל).

8 וזהו ענין וילקט יוסף את כל הכסף כו' שהוא בחי' חסדים שכולם נמשכים בבחינת יוסף הצדיק

וזהו פירוש "וילקט יוסף את כל הכסף" וגו': וזהו בחינת החסדים (השפעות של חסד), שכולם נמשכים בבחינת יוסף
הצדיק.

וכנ"ל בענין אור קדמאה דגנזי [דגנזיה] לצדיקים שהוא נמשך בבחי' יוסף הנק' צ"ע [צדיק עליון] והוא גננא דגנתא שממנו נמשך בחי' אהבה מסותרת הנ"ל בכ"א [בכל אחד / בכל אחת] מישראל.

וזהו כפי שנתבאר לעיל בענין האור הקדמון שגנו ה' לצדיקים, שנמשך בבחינת יוסף, הנקרא צדיק עליון; והוא "גננא דגנתא" — גנן הגן, שממנו נמשכת בחינת האהבה המסותרת שנזכרה לעיל לכל אחד מישראל.

וזהו ויבא ביתה פרעה הוא בחי' המלכות הנק' גנתא ועלמא דאתגליא שהוא מקור נש"י [נשמות ישראל]. וזהו ענין שלש מטמוניות הטמין יוסף כו'.

וזהו "ויבא ביתה פרעה": זוהי בחינת המלכות (ריבונות), הנקראת "גנתא" ו"עלמא דאתגליא" (העולם הגלוי), והיא מקור נשמות ישראל. וזהו ענין "שלש מטמוניות הטמין יוסף" וגו'.

דהנה ידוע בכתבי האר"י [האלקי רבי יצחק] ז"ל [זכרוננו לברכה / זכרוננו לברכה] שהחסד (מה"ח [מה' חסדים] הנמשכים בז"א והחסד שבת"ת [שבתפארת]) מתחלק לג' פרקין היינו השליש העליון הוא בבחי' העלם והסתר ונק' חסדים מכוסים ובי' שלישי [שלישיות / שלישים] מתגלין.

ידוע מכתבי האר"י ז"ל שהחסד (מתוך חמשת החסדים הנמשכים בז"א, וכן החסד שבתפארת) מתחלק לשלושה פרקים (שלישים): השליש העליון נמצא במצב של העלם והסתר ונקרא "חסדים מכוסים", ואילו שני השלישים האחרים מתגלים.

והיינו ענין ג' מטמוניות הנ"ל ששנים נתגלו שהם בי' שלישים המתגלים. והשליש עליון שהוא בחינת חב"ד [חכמה בינה ודעת] שבו הוא מכוסה ונעלם ויתגלה לצדיקים לע"ל [לעתיד לבוא] וכמ"ש אור זרוע לצדיק וזהו ענין שלוש המטמוניות שנזכרו לעיל: שתיים מהן התגלו, והן שני השלישים המתגלים. השליש העליון, שהוא בחינת החכמה, הבינה והדעת שבתוכו, מכוסה ונסתר, ויתגלה לצדיקים לעתיד לבוא, כפי שנאמר: "אור זרוע לצדיק".

והיינו ענין בחי' אור קדמאה שגנו לצדיקים כו' וכל זה הטמין יוסף שהוא בחינת יסוד שבו נמשכים החסדים הנ"ל. וכנודע ליי"ח [ליודעי חן]

וזהו ענין בחינת האור הקדמון שגנו ה' לצדיקים וגו'. את כל זה הטמין יוסף, שכן הוא בחינת היסוד, שבה נמשכים החסדים הנזכרים לעיל, וכידוע ליודעי חן (החכמה הנסותרת).

(אפ"ל [אפשר לומר] ג"כ דחסדים מכוסים ומגולים הם בחי' אה"ר [אהבה רבה] ואה"ע [ואהבת עולם] הנ"ל. וזהו וילקט יוסף את כל הכסף הן חסדים המכוסים הן המגולים.

(אפשר לומר גם שהחסדים המכוסים והמתגלים הם בחינות אהבה רבה ואהבת עולם שנזכרו לעיל. וזהו וילקט יוסף את כל הכסף": הן החסדים המכוסים והן המתגלים.

והכל הביא ביתה פרעה שמתגלים ביחוד ז"נ [זעיר אנפין ונוקבא]. עוד י"ל [יש לומר] פרעה ל' [לשון] פריעה שע"י פריעה מתגלים ג' פרקי החסד כנז' [כנוכר] בע"ח [בעץ חיים] והכל א'.

והוא הביא את הכול לבית פרעה, שכן הם מתגלים בייחוד ז"א ונוקבא (הבחינה הנשית / המלכות). אפשר לפרש עוד: "פרעה" הוא מלשון "פריעה" (גילוי), שכן באמצעות הפריעה מתגלים שלושת פרקי החסד, כפי שמוזכר בעץ חיים; והכול אחד).

ועמ"ש בזהר בלק (ד' ר"ד) בענין בקר דיוסף דלשם מבואר ג"כ דאור קדמא הנ"ל נמשך בבחי' יוסף ודוד אתקין ל"י חופאה כמ"ש בקר אערך לך ואצפה.

ועיינו במה שנאמר בזהר על פרשת בלק (דף ר"ד), בענין "בקר דיוסף"; שם מבואר גם שהאור הקדמון הנזכר לעיל נמשך בבחינת יוסף, ודוד תיקן לו חופה, ככתוב: "בקר אערך לך ואצפה".

והוא ענין וילקט יוסף את הכסף ויבא ביתה פרעה והמ"י [והמשכיל יבין].

וזהו ענין וילקט יוסף את הכסף ויבא ביתה פרעה". והמבין יבין.

ועמ"ש במ"א ע"פ וימינך מקרב חיקך כלה דהענין שיתגלו החסדים מכיסויים יסוד דאימא כו'. ואפ"ל [ואפשר לומר] ג"כ דפ"י כסף הנמצא באמ"צ [בארץ מצרים] הם חסדים מכוסים ובארץ כנען הם חסדים מגולים:

ועיינו במה שנאמר במקום אחר על [הפסוק] "וימינך מקרב חיקך כלה", שהענין הוא שהחסדים (chasadim) [השפעות של חסד] יתגלו מתוך כיסויים, יסוד דאימא (Yesod of Imma) וכו'. ואפשר לומר גם שפירוש "הכסף הנמצא בארץ מצרים" הוא החסדים המכוסים, ואילו "בארץ כנען" הם החסדים המגולים:

על המהדורה

המהדורה הזאת כוללת לשון המאמר והתרגום לעברית של ימינו.

The Hebrew text of Torah Ohr: © Kehot Publication Society, via Sefaria, CC BY-NC 4.0; formatting adapted.

התרגום שלנו לעברית של ימינו, מתוך התרגום האנגלי שלנו מלשון הקודש, בלי הערות קה"ת: CC BY-NC 4.0.

המהדורה כולה: CC BY-NC 4.0. בתי כנסת, מוסדות חינוך ומפעלים ללא כוונת רווח רשאים להעתיק, להדפיס ולהפיץ אותה בחופשיות, ולבקש תרומות לכיסוי עלות ההדפסה; אסור למכור אותה לעולם. יש לציין את הוצאת קה"ת ואת <https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/> ואת [likuteitorah.com](https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/).

התרגום לעברית נעשה מהמהדורה האנגלית של [likuteitorah.com](https://www.likuteitorah.com) בעזרת בינה מלאכותית (openai/gpt-6-luna-pro:batch), כשלשון המאמר לצדו לבדיקה. עדיין לא עבר עריכה אנושית. כל דבר חשוב יש לבדוק מול לשון המאמר.

הרבי ביקש ללמוד את מאמרי פרשת השבוע, «הפרשה החסידית», באותו שבוע, מחולקים לשבעת ימיו (Sichah of Shabbos Parshas Vayakhel 5725). למה ללמוד, וברכות הרבי: [/likuteitorah.com/about/the-chassidishe-parsha](https://www.likuteitorah.com/about/the-chassidishe-parsha) (Toras Menachem vol. 42, pp. 306-309).

מיום חגיגי ולא מסחרי. אין כאן מכירה. אין שיוך לקה"ת, ל-Sefaria או לספריית ליובאוויטש. © [likuteitorah.com](https://www.likuteitorah.com)

מתוך [/likuteitorah.com/he/torah-ohr/vayigash/2/](https://www.likuteitorah.com/he/torah-ohr/vayigash/2/)

מוקדש לכבוד

מוקדש לכבוד הגאון המקובל רבי לוי יצחק שניאורסאהן זצ"ל

אבי הרבי, רבי לוי יצחק